

SOSYAL BİLİMLERDE ALT YAPI KONUSUNDA DÜŞÜNCELER VE ÖNERİLER

“SUGGESTIONS AND EVALUATIONS ON THE INFRASTRUCTURE OF SOCIAL SCIENCES”

Prof. Dr. Umay TÜRKES GÜNAY*

Özet

Türkiye’de Sosyal Bilimler alanında geçen yüzyılda batı dünyasından edinilen ödünç bilgi ve kuramlarla epey yol kat edilmiştir. Ancak sürekli ödünç bilgi ve yaklaşımlarla bilim hayatımız geliştirilemez.

Batıdaki ilerlemeleri bekleyerek izlemek; bilgiye sahip olmayı ve bilginin keşfini engelleyen en önemli faktördür.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilimler, ödünç bilgi, yeni kuramlar, ilerleme.

Abstract

In Turkey considerable progress has been achieved by borrowing the knowledge and theories of the West for the last century. However, such barrowed knowledge and theories do not help us imrove our science.

Waiting fort he progress in the West is a real obstacle on the way of attaining the knowledge.

Key Words: Social Science, barrowed knowledge, new theories, progress.

Türkiye’de Sosyal Bilimler alanında 20. yüzyılda batı takipçiliği ya da bir başka deyişle ödünç bilgi ile epey yol kat edilmiştir. Bugün akademik ilerleme için

* YÖDAK (Yükseköğretim Plânlama Denetleme Akreditasyon Koordinasyon Kurulu) Üyesi, KKTC.

batının geçerli saydığı çeşitli indekslerde yer almak ön şartı konmuştur. Bütün bu uygulamalar 20. yüzyılın hedefleri ve bilimsel ilerleme basamakları açısından doğru uygulamalardır. Bilim adamları içe kapanık halde, dünyadaki gelişmeleri izlemeden olgunlaşma sürecine giremezlerdi. İçe kapanık olarak her şeyin kendilerinde başlayıp bittiğini düşünen Sovyet dönemi Rusya ve diğer Cumhuriyetlerde bilimsel araştırmalar belli bir noktaya gelmiş ve tıkanmıştır. İnternet, casusluk için Sovyet döneminde keşfedilmiş ancak küreselleşmenin en önemli unsuru olarak Amerikalılar tarafından yaygınlaştırılmış ve ona hayatıyet kazandırılmıştır.

Türk bilim hayatı açısından 21. yüzyılın hedefleri farklı olmalıdır. Sürekli ödünç bilgi, ödünç teori ve metotlarla bilim hayatımız; üretken ve bilginin sahibi olan bilim adamları yetiştiremez ve bilim alanlarına dönüşemez. Sosyal bilimlerde malzeme farklılaştıkça farklı teorilere, metotlara ve alt yapılara ihtiyaç duyulur. Malzemenin gerektirdiği teorileri ve metotları üretmezsek, elimizdeki malzemeleri doğru değerlendirerek onlardan gerektiği gibi yararlanamayız. Bilimde ilerleme ve üretkenlik süreklilik kazanmadıkça bilim alanları tekrara düşer ve tekrar, gerilemeyi getirir.

Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana sosyal bilimlerde bazı bilim dalları göreceli olarak bazı orijinal yaklaşım ve değerlendirmelere ulaşmış ve bunun neticesinde çeşitli ekoller oluşmuştur. Ancak bazı bilim dalları psikoloji, sosyoloji ve eğitim tercüme bilimler olarak hayatıyetlerini sürdürmektedirler. Psikoloji ve sosyoloji'nin kültürlerle bağlantısı bu bilim dallarının yorumlanmasında ve gelişmesinde birinci derecede önemli faktörlerdendir. Çünkü her kültür bütünüyle yalnız kendi üyelerine açıktır. Eğitimde, batıdan alınan birinci uygulama ve kabuller devam ederken; batıda ikinci, üçüncü, beşinci, onuncu değişimler meydana gelmiştir. Bunlardan haberdar olup birini yakalamaya çalışırken bir yenisini hayata geçmektedir. Kültürlerin öğrenme kabulleri ve sonuç alma yolları da birbirinden farklı olabilir. “ Amerika'yı yeniden keşfe gerek yok” diyerek Batıdaki ilerlemeyi bekleyerek izlemek bilimde bilginin ve keşfinin sahibi olmayı engellemektedir. Tabiidir ki ilerlemeler izlenecektir, ancak izler ve uygularken eleştirel düşünce ile araştırmaya devam etmek farklı sonuç aldırmasa bile orijinal düşünceden uzaklaşmayı engelleyecek ve zaman içinde üretken ortamlar ve kişiler yaratacak; bilginin, teori, metot ve keşiflerin sahibi toplum meydana gelebilecektir.

Pozitif bilimlerle sosyal bilimleri bütünüyle birbirinden uzak ve ayrı olarak algılamak her iki alanda da bazı açılımları engellemektedir. Bütün bilimlerin kesiştiği alanların olduğunu görmek ve eğitim sisteminde bu alanları görmeyi ve birikimlerden yararlanma düşüncesini geliştirmek gereklidir.

İnsanlık tarihinin başlangıcından itibaren matematik, edebiyat ve tarih bilgisi aydın olmanın temel alt yapısı olarak kabul edilmiştir. Les/Ales gibi kısaltmalarla uygulanan sınavlar matematik zeka ve düşüncenin yaygınlaştırılması açısından olumlu uygulamalar olmuştur. Sosyal bilimlerde çalışan araştırmacılar kendi tarihlerini ve dünya tarihini yeterli ölçüde öğrendiklerinde çalıştıkları

alanlarda giderek zenginleşen tahlil, yorum, algılama, teori ve metot üretme yetenekleri kazanacaklardır. Kendi edebiyatlarına ve dünya edebiyatlarına aşına oldukları ölçüde evrensel insan yaratılışı ile kültür ilişkisinin bağlantılarını seçebildikleri için çalıştıkları alanlardaki tespit, tahlil ve yorumları hem daha gerçekçi olabilecek hem de zengin yaklaşımlara doğru yol alabileceklerdir. Edebiyat ve tarih alanında çalışanların, sosyal bilimlerin diğer alanlarına da alâkalarının olması gerekmektedir. Çünkü bu iki bilim dalı hayatın bütününe içine almaktadır.

Geçen yüzyılın giderek derinleşen derinleştikçe içinde bulunduğu ve çevresinde keşiştiği alanlardan uzaklaşan anlayış yeni yüzyılda bağlantılarla zenginleşen anlayışa dönüşmüştür. İki kere iki dört eder, ifadesiyle somutlaştırılan sade mantık yerine, yeni yüzyılda saçaklı mantık denilen akıl ve mantık kullanımında çeşitlenme kabulü yerleşmiştir. Bu sebepten dolayı klâsik döneme ait bilgi ve tecrübelerin sadeleştirilerek sınıflandırıldığı olaylar dizisi ve tek bakış açısının kabulleri çerçevesinde sunulan roman ve hikâye türü de çeşitlenerek değişime uğramıştır. Orhan Pamuk'un Nobel Ödülü'nü alışıında siyasî sebepler yanında yeni yüzyılın mantık ve üslûbunu da temsil ettiğini görmek gerekmektedir. Zaten Nobel kendi devleti ve milleti ile çatışan yazarlara verilmektedir.

Genç nesil, yeni yüzyılın şekillenme sürecini her anlamda dikkatle izlerken; geçen yüzyıllardan farklı olarak, oluşmaları değişmez doğmalar biçiminde algılamamayı ve kendisinin de dünya için, kendi bilim alanı için, bireysel hayatı için, milleti ve devleti için senaryolar, teoriler, metotlar üretme sorumluluğu taşımanın bilincinde olmalıdır. Dünyayı yöneten ülkeler tarafından kurgulanan senaryolarda verilen rolü mü kabul edeceklerdir; yoksa insanlık adına, kendi milletleri adına, kendi adlarına yeni senaryolarla mı dünyaya katkıda bulunacaklardır? Sosyal bilimciler, Türk toplumunun yeni yüzyılı kavrayabilmesi için küreselleşme olgusu çerçevesinde oluşan bu yeni dünyayı hem anlamak, tespit ve tahlil etmek hem de yeni metot, teori, yaklaşım ve senaryolar hazırlamak gibi önemli görevler üstlenmelidirler.